

NEDERLANDSE ONTWIKKELINGSSAMENWERKING
VERANDERINGSTHEORIEËN VOOR PRIORITEITEN

Achtergrond

Nederland legt in het ontwikkelingsbeleid nadruk op het effectief combineren van hulp, handel en investeren en kiest daarbij voor prioriteiten waarop Nederland een verschil kan maken.

De hoofddoelen daarbij zijn:

- uitbanning van extreme armoede in één generatie (*'getting to zero'*);
- bevordering van duurzame en inclusieve groei overall ter wereld;
- succes voor Nederlandse bedrijven in het buitenland.

Nederland heeft daarbij gekozen voor een focus op zeven prioriteiten:

- Klimaat;
- Private Sector Ontwikkeling;
- Seksuele & Reproductieve Gezondheid en Rechten ;
- Veiligheid & Rechtsorde;
- Voedselzekerheid;
- Vrouwenrechten en Gendergelijkheid;
- Water.

De agenda is ontwikkeld op basis van een reële en geactualiseerde kijk op internationale vraagstukken van duurzame inclusieve ontwikkeling (in lijn met de *Global Goals 2015-2030*), hun onderlinge samenhang én de positie en belangen van Nederland. Internationale en ontwikkelingssamenwerking verandert als gevolg van onder meer verschuivende armoedepatronen, sterk groeiende ongelijkheid, opkomende nieuwe actoren en de toenemende omvang van financieringsbronnen anders dan ODA (officiële ontwikkelingshulp).

Het kabinet zet in op inclusieve groei en ontwikkeling: eerlijke economische groei waarbij de armste groepen meedoen en mee profiteren en uitsluiting wordt tegengegaan. De basis van deze aanpak is verwoord in de Nota 'Wat de Wereld Verdient' en is in 2015 verder geactualiseerd en toegelicht in de Kamerbrief 'Inclusieve ontwikkeling in de Nederlandse programma's voor buitenlandse handel en ontwikkelingssamenwerking'.

Theory of Change

Om de juiste keuzes te maken in beleidsvorming – en uitvoering moeten we goed zicht hebben op welke inzet in welke gevallen wel of niet effectief is. Ontwikkeling en verandering loopt immers niet lineair of via strak ingekaderde modellen. Het is dus zaak bij de ontwikkeling en planning van interventies en bij de monitoring en evaluatie daarvan met die complexiteit terdege rekening te houden.

Anders gezegd: om ontwikkelingsprocessen te begrijpen moeten we minder uit gaan van trainen die over een recht spoor van A naar B rijden. Een vergelijking met zeilboten lijkt meer realistisch. Die maken immers – uiteraard met een duidelijk eindpunt – gebruik van wind en stromingen die zich aandienen en kunnen laveren en belemmeringen omzeilen en vallen soms stil als de wind weg valt. De ontwikkelingspraktijk is weerbarstig. Om effectief te kunnen zijn is helder inzicht in veranderingsprocessen essentieel. Dat vergt flexibiliteit, strategische reflectie en een lerende houding.

Tegen die achtergrond is in 2014 een begin gemaakt om voor de prioriteiten zogenoemde *Theories of Change* te ontwikkelen. De aandacht richt zich daarbij op de veronderstelde samenhang tussen de politiek-maatschappelijke situatie in een land of regio en op verwachte veranderingsprocessen in die context. Het gaat er vooral om aannames expliciet te maken en te toetsen: hoe en waarom leidt een beoogd resultaat tot de gewenste verandering? Welke veronderstellingen zijn daarbij gemaakt? En kloppen die wel? Met een dergelijke analyse is het mogelijk een veranderingsproces beter te begrijpen en daaruit af te leiden wat de specifieke Nederlandse inzet moet zijn om hier aan bij te dragen.

Theories of Change zijn een bruikbare methode voor planning, monitoring (waaronder de reguliere 'Resultaten Rapportage') en evaluatie op strategisch niveau. Ze bevatten geen kant en klare resultaten van ontwikkelingsinterventies, maar schetsen het kader waar deze resultaten aan bij zouden moeten dragen. Ze zijn bovendien niet statisch: als er aanleiding is, bijvoorbeeld door veranderingen in de context, wordt de *Theory of Change* aangepast.

Op 2 maart 2015 werd op – mede op verzoek van de Kamerleden Smaling en De Caluwé - een conferentie belegd over het concept en de toepassing van de *Theory of Change*. Tijdens de conferentie werd toegelicht hoe de *Theory of Change* gebruikt wordt als benadering om verandering in kaart te brengen en werden tevens de '*Theories of Change*' van de prioriteiten gepresenteerd en besproken. Het gesprek gedurende de conferentie bevestigde dat ToC's zich goed lenen voor open dialoog en reflectie in een lerende organisatie, gericht op resultaten.

De *Theories of Change* voor de prioriteiten zijn 'werk in uitvoering' en worden op basis van nieuwe inzichten steeds weer geactualiseerd en verstevigd.

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/ontwikkelingssamenwerking/inhoud/nederlands-beleid-ontwikkelingssamenwerking>